

HEINÄVEDEN KUNNAN
HYVINVOINTIKERTOMU
S JA -SUUNNITELMA
2025-2028

HEINÄVEDEN HYVINVOINTIKERTOMUS- JA SUUNNITELMA 2025-2028

Sisällys

HEINÄVEDEN HYVINVOINTIKERTOMUS- JA SUUNNITELMA 2025-2028	1
Johdanto	2
1. Arvio menneestä valtuustokaudesta 2021 - 2024	2
1.2 Talous	2
2.2 Väestö ja työllisyys	4
2.3 Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet	5
2.4 Nuoret ja nuoret aikuiset	6
2.5 Ikäihmiset.....	6
3. HYVINVOINTISUUNNITELMA vuosille 2025-2028.....	7
3.1 Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat	7
3.2 Osallisuus ja yhteisöllisyys	14
3.3. Turvallinen arki- ja ympäristö.....	17
Indikaattorien osoittama hyvinvointi	21

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä (Kuntalaki 410/2015, 1 §). Kunnan on terveydenhuoltolain (1326/2010) nojalla otettava päätöksissään huomioon hyvinvointivaikutukset (11 §) sekä seurattava väestön hyvinvointia (12 §). Hyvinvointisuunnitelma on otettava huomioon kuntalain (410/2015, 110 §) mukaista talousarviota laadittaessa. Lainsäädännön lisäksi hyvinvointikertomuksen laadintaa ohjaavat kuntastrategia, Pohjois-Karjalan hyvinvointistrategia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon alueellinen hyvinvointikertomus.

Hyvinvointikertomus on eri hallinnonalojen asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä koottu tiivis asiakirja, joka toimii ennen kaikkea johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön ja suunnittelun ja sen toimeenpanon perustana.

Hyvinvointikertomus sisältää

1. katsauksen kuntalaisten hyvinvointiin ja siihen vaikuttaviin tekijöihin,
2. suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä ja
3. arvioinnin toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta.
4. lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman
5. mielenterveys- ja päihdestrategian

Hyvinvointikertomus kokoaa olemassa olevan hyvinvointitiedon (taustatekijät, vahvuudet ja kehittämistarpeet) yhteen asiakirjaan. Se sisältää suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen painopistealueista, tavoitteista, toimenpiteistä, resursseista ja arviointimittareista. Hyvinvointi-indikaattorit tuottavat vertailukelpoista tietoa kunnan hyvinvointi- ja terveyspolitiikan tilasta ja suunnasta. Tiedot kerätään **väestöryhmittäin**, mikä mahdollistaa toiminnan kohdentamisen eniten tarvitseviin. Kuntakohtaisten tietojen vertailu toiseen vastaavaan kokoiseen kuntaan tai alueen muihin kuntiin antaa usein arvokasta lisätietoa.

Kunnan johtoryhmä on kunnan hyvinvointiryhmä ja puheenjohtajana toimii **koordinaattori**. Hyvinvointiryhmän tehtäviin kuuluu laajassa hyvinvointikertomuksessa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden vieminen toiminnan suunnitteluun sekä toimintaan ja seurata niiden toteutumista. Hyvinvointiryhmä kokoaa vuosittaiset raportit kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta sekä asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta. Hyvinvoinnille asetetut tavoitteet ovat osa talousarvion valmistelua ja tavoitteita vuosittain.

Uuden valtuustokauden laajan hyvinvointikertomuksen- ja suunnitelman valmistelussa ovat olleet mukana kunnan kaikkien eri toimialueiden edustajat sekä Heinäveden kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen hyvinvointiryhmä. Kertomuksen seurantatiedot ja suunnitelman tavoitteiden valintaan on pyritty osallistamaan myös kuntalaisia, päättäjiä, nuorisovaltuusto, vanhus- ja vammaisneuvosto ja järjestöt ja yhdistykset

1. Arvio menneestä valtuustokaudesta 2021 - 2024

1.2 Talous

Kuluneella valtuustokaudella Heinäveden kunnan taloustilanne on ollut vakaa, lukuisista muutoksista huolimatta. Kunta on tehnyt ylijäämisiä tilinpäätöksiä v. 2021 1,693 milj.€, v.2022 0,19 milj.€, v. 2023 0,63 milj.€. Kunnan lainakanta on myös pienentynyt n. 3,6 milj €. Tilanne 31.12.2023 8,909 milj.€. Tilanne 31.12.2021 11,74 milj.€.

Kunnalla oli valtuustokauden 2021-2024 alussa monia yhteistoimintoja, joista tärkeimpänä Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä (Siun sote), joka järjesti jäsenkuntiansa puolesta alueensa väestölle yhdenvertaisilla periaatteilla lainsäädännön mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, jotka

eri lakien mukaan ovat jäsenkuntien järjestämisvastuulla. Vuoden 2018 syyskuussa kunta oli jättänyt hakemuksen maakuntajaon muutoksesta Etelä-Savosta Pohjois-Karjalaan. Valtioneuvoston teki päätöksen 29.8.2019 ja Heinävesi siirtyy Pohjois-Karjalan maakuntaan 1.1.2021 alkaen.

Valtuustokauden alussa 2021 riskinä kunnan toimintaympäristössä nähtiin maakunta- ja sote uudistus ja sen vaikutukset. Hyvinvointialueet päätettiin valtakunnassa perustaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen toimeenpanoa ja voimaannpanoa koskevalla lailla. Laki tuli voimaan 1.7.2021. Heinävedellä se vaikutti myös siihen, että Heinäveden kunta irtisanoi terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon palvelut Keski-Savon ympäristötoimesta irtisanomisajan mukaisesti. Palvelut siirtyvät Pohjois-Karjalassa hyvinvointialueelle.

Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimi siirtyvät vuoden 2023 alusta hyvinvointialueiden vastuulle. Muutoksella oli suuria vaikutuksia kuntien tehtäviin ja talouteen. Hallitus päätti puoliväliriihessä keväällä 2021 jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille ja siirto tapahtui vuoden 2025 alusta. Siirron yhteydessä on luotu rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi. Uudistus ei ole kustannusneutraali, vaan vaikuttaa kuntien taloutta heikentävästi.

Hyvinvointialueiden tuoma muutos kuntien valtionosuuksissa on ollut erittäin merkityksellinen Heinävedelle.

Valtionosuudet / 1.000€

TP2022	TP2023	TP2024	TA2025
13 395	654	92	782

Kunnan tulovero / 1.000€

TP2022	TP2023	TP2024	TA2025
9.403	4.466	4.54	4.511

Yhteisövero

Kunnan yhteisövero / 1000€

TP2022	TP2023	TP2024	TA2025
3.251	1.797	1.46	1.417

Kunnan kiinteistövero / 1000€

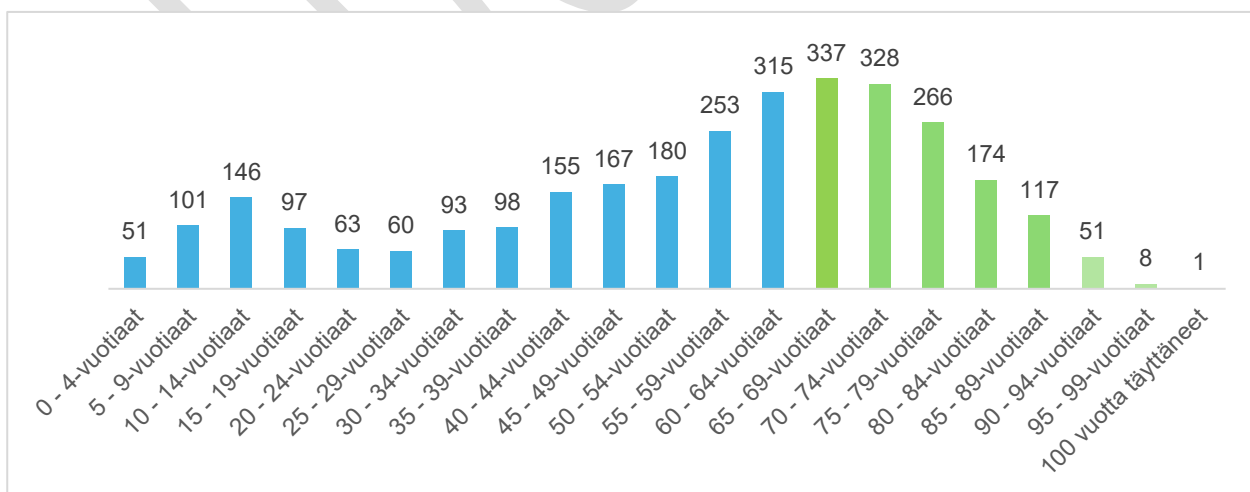
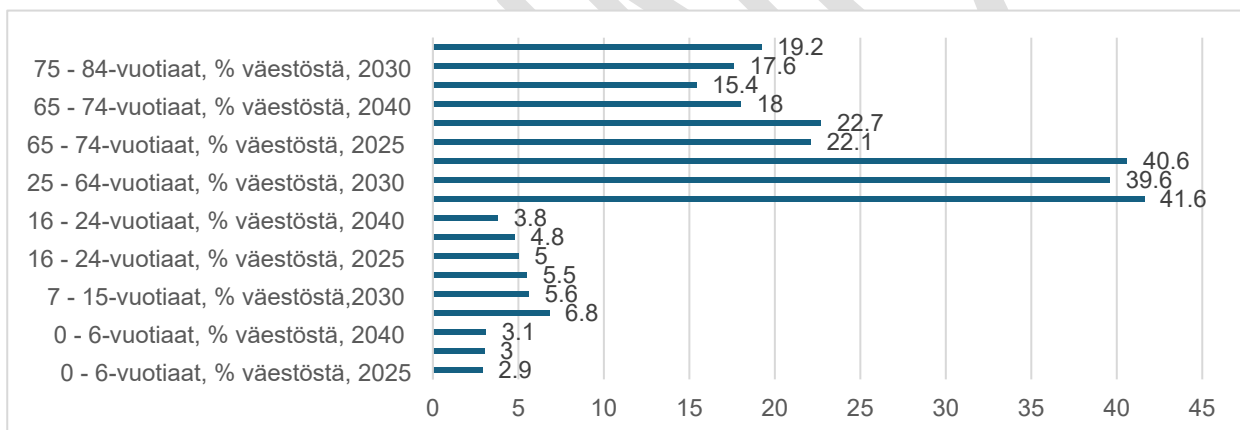
TP2022	TP2023	TP2024	TA2025
1.428	1.469	1.53	1.524

Kuntataloudessa valtuustokausi 2021-24 on ollut hyvin globaalisti hyvin poikkeuksellinen. Koronatilanne vaikutti kuntien toimintaan ja talouteen vuosina 2020 – 2022. Venäjän hyökkäyssota Ukraina, vaikutti koko Suomen ja kuntien talouteen. Talouteen vaikutuksensa toivat energian ja raaka-aineiden saatavuus, ulkomaankaupan päättyminen Venäjän kanssa ja erilaiset rahoitusmarkkinahäiriöt.

2.2 Väestö ja työllisyys

Kunnan asukasluku oli vuoden 2020 lopussa 3195 henkilöä ja vuoden 2024 lopussa 2929. Luonnollinen väestönmuutos on ollut merkittävä tekijä väestönmuutoksessa. Syntyneitä on ollut koko ajan vähemmän kuin kuolleita. Luonnollinen väestönmuutos on ollut n. 50 henkeä miinuksella. Muuttoliike on ollut nettovaikutukselta koko ajan tasainen ja erityisesti maahanmuutto on ollut positiivista. Väestökehitys onkin yhdessä työllisyystilanteen kanssa iso haaste kunnalle. Väestöennuste näyttää, että nykyinen väestön ikärakenne pysyy seurantajaksolla.

Väestö ikääntyy ja se näkyy huomattavan korkeana huoltosuhteena. Demograafinen huoltosuhte on kasvanut valtuustokaudella 2021 101,4 ja 2023 106,3. Heinävedellä ikävakioitu sairastavuusindeksi on 159,7. Alueen indeksilukua tulkitaan suhteessa koko maan lukuun, joka saa arvon 100 tietokannassa saatavilla olevan aikasarjan viimeisimpänä vuonna. Mitä suuremman arvon alue saa, sitä yleisempää on sairastavuus tällä alueella. Indikaattorissa huomioitavat sairausryhmät ovat: syövät, sepelvaltimotauti, aivoverisuonitaudit, tuki- ja liikuntaleinsairaudet, vakavat mielenterveyden häiriöt, tapaturmat, muistisairaudet, keuhkosairaudet, diabetes sekä alkoholisairaudet.

Vuonna 2017 Heinävesi vastaanotti ensimmäistä kertaa 20 kiintiöpakolaista Syyriasta ja kiintiö on ollut vuosittain noin 20 henkeä. Kiintiöpakolaisten määrä vuonna 2024 Heinävedellä on noin 50. Heidän

kotouttamistansa ja ohjausta on tehty yhdessä eri sidosryhmien kanssa. Kunnassa on palkattuna kotouttamistyöhön koordinaattori sekä kielenopetukseen tuntiopettaja.

Heinävedellä oli elokuun lopussa vuonna 2025 työttömänä 144 henkeä eli 12,8% työvoimasta. Muutos valtuustokauden 2021 alkuun ei ole ollut prosentuaalisesti, sillä Heinävedellä oli syyskuussa 2020 valtuustokauden alkaessa työttömänä oli 160 henkeä eli 12,8 % työvoimasta. Työvoima on pienentynyt samassa ajassa 124 hengellä eli 11,05 prosenttia. (9/2020 1246 ja 8/2025 1122)

Työttömät työnhakijat ja avoimet työpaikat TE-toimistossa kunnittain								
	elo24	heinä25	elo24	Työttömistä työnhakijoista lomautetut	Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta	elo24	heinä25	elo24
Kunta	Työttömät työnhakijat					Avoimet työpaikat		
Heinävesi	144	155	108			12	6	16
Lähde: Työllisyyskatsaus elokuu 2025								

2.3 Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Lapsiperheiden prosenttiosuus on vähentynyt perheistä valtuustokauden aikana 24,9% (2020) 23,6% (2023) ja on selkeästi vähemmän kuin Pohjois-Karjalassa keskimäärin 32,4%. Yhden hengen perheitä on merkittävästi 25,7% (2020) ja 27,1 (2023) ja selkeästi enemmän kuin Pohjois-Karjalassa keskimäärin 24,7. Myös lasten ja nuorten väestömäärät ovat laskeneet valtuustokauden seurantavuosien aikana.

Lapsiperheiden sosioekonominen tilanne on haastavampi kuin Pohjois-Karjalassa keskimäärin. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä on 2,6% kun Pohjois-Karjalassa keskimäärin 1,8%. Heinävedellä asumisen oloissa näkyy se, että lapsiasuntokunnat asuvat ahtaasti 30,1 % kaikista lapsiasuntokunnista. Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan muut kuin lääkärikäynnit / 1 000 0 – 7 vuotiaat ovat kasvaneet 2 488 (2020) 2 734 ja ovat hieman korkeammat kuin Pohjois-Karjalassa keskimäärin 2 647. Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana 7-15 vuotiaat oli vuonna 2020 5 kun vuonna 2023 18. Kasvu on ollut merkittävää.

Varhaiskasvatukseen vuoden lopussa osallistuneiden kaikkien lasten osuuden prosentteina väestön 1 - 6-vuotiaista vuonna 2020 oli 70,5%, kun vastaava luku Pohjois-Karjalassa on 65,4%. Vastaavaa lukua ei ole vuodelta 2023 tai 2024. Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 6-vuotiaat, % vastaavasta väestöstä vuonna 2024 oli 14,3 % ja vuonna 2023 7,9%. Määrä on selkeästi korkeampi kuin Pohjois-Karjalassa keskimäärin 3,5%. Perheitä lastensuojelun tehostetussa perhetyössä, % lapsiperheistä on myös merkittävästi enemmän Heinävedellä 4,2% kuin Pohjois-Karjalassa keskimäärin 1,8% (2023)

Kouluterveyskyselyn mukaan koulu-uupumusta kokee 4. ja 5. luokan oppilaista 22,6 (Pohjois-Karjala 16,2%) ja 8. ja 9. luokan oppilaista 26,3 % (Pohjois-Karjala 19,0%). Luvut Heinävedellä on siis selkeästi korkeammat kuin maakunnassa. Valtuustokauden alussa 2020 koulu-uupumusta koki 8,2% peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisista, joten kasvu on ollut merkittävää. Kouluinnostusta, % 8. ja 9. luokan oppilaista 15,0 joka ei kuitenkaan eroa merkittävästi Pohjois-Karjalan luvuista 15,9%.

Heinäveden yläkoululaisista 8- ja 9. luokkalaisista 12,8 % ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä. Heinäveteläisistä nuorista 21,1% (2020 11,9%) ilmoittaa ettei ole yhtään ystävää. Vastaajat kokevat kuitenkin olevansa erittäin tyytyväisiä elämäänsä 69,4% (vuonna 2020 60,5%) Alakouluikäisistä 4. ja 5. luokan oppilaista 90,6 % on tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä. Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien 8. ja 9. luokkalaisten määrä on laskenut ja on 25% oppilasta (vuonna 2020 37,2%)

Tupakoinnin osalta on vain valtuustokauden alusta tietoa. Tuolloin vuonna 2021 8. ja 9. luokan oppilaista 17,1 % tupakoi päivittäin, kun Pohjois-Karjalassa sama luku oli 7,1%. Sama trendi oli myös humalahakuisessa juomisessa, jossa tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa on 20,9% vastaajista kun Pohjois-Karjalassa keskimäärin 8,4%. (8,5%). Heinävedellä vuonna 2021 oli kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran 8. ja 9. luokan oppilaista 18,6% kun Pohjois-Karjalassa keskimäärin 6,6%. Vastaajista 8. ja 9. luokan oppilaista Heinävedellä sekä koko Pohjois-Karjalassa kokee 50,0 % kokee, että omalla paikkakunnalla on helppo hankkia huumeita.

Hengästyttävän liikkumisen määrä viikkotasolla merkittävästi vähentynyt. Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista määrä on selkeästi noussut. Nyt vain 52,6 prosenttia oppilaista liikkuu vain 1 h viikossa, kun vuonna määrä oli selkeästi matalampi 34,9 prosenttia. Pohjois-Karjalassa keskimäärin vähän liikkuvien määrä on selkeästi alempi 28,7 prosenttia.

Ylipaino on Heinävedellä yleistä ja kasvanut merkittävästi valtuustokaudella. Vuonna 2020 ylipainoa oli 16,7 prosentilla oppilaista, kun vuonna 2023 37,8 prosentilla nuorista. Pohjois-Karjalassa keskimäärin ylipainoisia on 20,6%. Kouluruokailun säännöllisyys on merkittävästi heikentynyt sillä 44,4% (vuonna 2020 18,6%) ilmoittaa ettei syö kouluruokaa päivittäin.

2.4 Nuoret ja nuoret aikuiset

Nuorten (15- 24 v) osuus väestöstä on laskenut valtuustokauden vuoden aikana hieman. Vuonna 2020 15-24-vuotiaiden määrä oli 191 ja vuonna 2023 177. Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä vuonna 2022 oli 11,8% henkilöä. Määrä on kasvussa. Nuorisotyöttömyys (18-24v) on laskenut. Vuonna 2020 työttömiä oli 18,0 ja vuonna 2023 13,9. Pohjois-Karjalassa keskimäärin 16,0%.

2.5 Ikäihmiset

Kotona asuvat 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä 95,2% ja 75 vuotta täyttäneistä 92,9%. ja 85 vuotta täyttäneistä 83,9%. Luvut ovat samansuuntaiset koko Pohjois-Karjalassakin. Omaishoidon tuen piirissä on 65 vuotta täyttäneistä 3,8%, 70 vuotta täyttäneistä 5,9% ja 85 vuotta täyttäneistä 7,8%. Luvut ovat samansuuntaiset koko Pohjois-Karjalassakin.

Heinävedellä on enemmän yksinasuvia ikäihmisiä. Heistä yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä on 50,1% kun Pohjois-Karjalassa keskimäärin 46,3. Yksinasuvien määrä on ollut valtuustokaudella kasvussa.

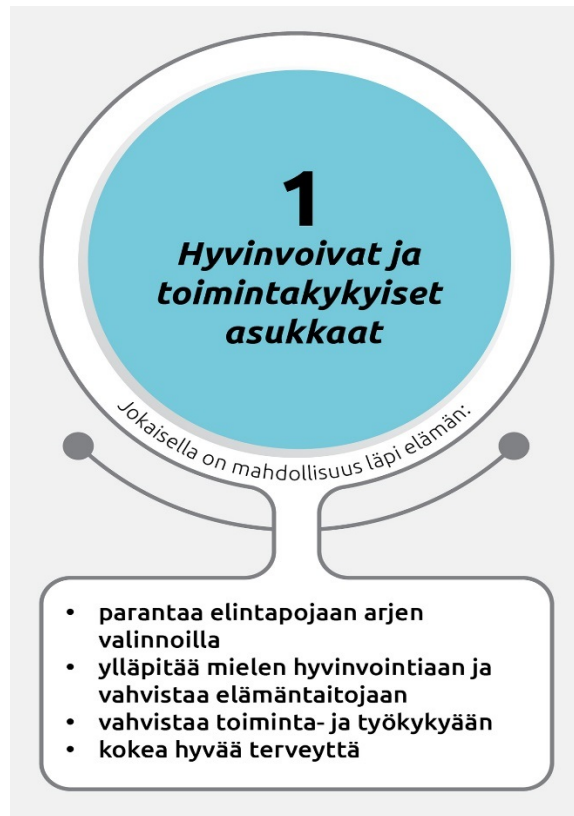
3. HYVINVOINTISUUNNITELMA vuosille 2025–2028

Hyvinvoinnin painopisteet, tavoitteet ja mittarit

Pohjois-Karjalan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteisiä strategisia painopisteitä on kolme: hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat, osallisuus ja yhteisöllisyys sekä turvallinen arki ja ympäristö. Jokaiselle painopisteelle on valittu yhteiset maakunnalliset kehittämistavoitteet ja jokaisen painopisteen kehittymisen seurantaan on määritelty indikaattorit, jotka maakunnallisen hyte-ohjelman osalta ovat THL:n vähimmäistietosisällön Hyvinvoinnin tila -osion asetusluonnoksen mukaiset indikaattorit ja hyte-kertoimet. Maakunnallinen hyvinvointikertomus nostaa kärkiteemoiksi kotoutumisen, kulttuurihyvinvoinnin, työllisyyden, turvallisuuden sekä hyte-työn kumppanuuden ja ilmaston vaikutuksen turvallisuuteen ja asuin ympäristöön.

3.1 Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat

3.1 HYVINVOIVAT JA TOIMINTAKYKYISET ASUKKAAT

Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat painopisteen lähtökohtana on asukkaiden mahdollisuus tehdä itseään koskevia terveyttä edistäviä päätöksiä sekä kuinka hänen ratkaisujensa tekemahdollisuuksia tuetaan kunnan suunnittelu-, päätöksenteko- ja toimeenpanorakenteissa. Asukkaiden päätökset koskevat mm. ravintoa, liikuntaa, kulttuuritoimintaa sekä päihteettömyyden ja mielenterveyden ylläpitämistä. Palvelujen olemassaolo ja löydettävyys, tiedonsaanti palveluista sekä niihin pääsy ovat edellytyksiä päätösten toimeenpanossa ja elintapojen muutoksessa. Tukemalla terveellisiä elintapoja vähennetään väestön sairastavuutta sekä edistetään heidän toiminta- ja työkykyään.

Jokaisella on mahdollisuus läpi elämän

- parantaa elintapojaan ja arjen valintojaan
- ylläpitää mielen hyvinvointiaan ja vahvistaa elämäntaitojaan
- vahvistaa toiminta- ja työkykyään
- kokea hyvää terveyttä

Heinäveden toimialakohtaiset toimenpiteet hyvinvointisuunnitelmakaudelle:

Sivistystoimi:

Varhaiskasvatus:

Tavoitteet lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukemiseksi

- **Terveellinen arki**
 - Edistetään ravitsemussuositusten mukaista ruokailua ja välipalatarjontaa

Tarjoamme ruokailun mukaista ruokaa (joka on tehty lasten ravintosuositusten mukaisesti), kehitetään aktiivisesti yhteistyössä ruuantoimittajan kanssa ruuan laatua, aikuisen esimerkkiruokailu tärkeässä roolissa (syödään lasten kanssa ja ollaan läsnä), lautasmalli ja ruokapyramidi tukena ruokakasvatuksessa, kasvattajien positiivinen asenne ja keuhut lapsille

- Tuetaan terveellisten elintapojen (liikunta, ravitsemus, lepo) vahvistumista.

Päivittäiset ulkoilut ja liikkuminen (vähintään 2 h/pv), kausiliikunta, luonnossa liikkumista painotetaan, yksilöllinen huomiointi levon suhteen, tarjotaan turvaruokaa tarvittaessa, kasvattajien aktiivinen lapsen havainnointi, tekemisten tauottaminen, ravinto kts. Edellinen kappale

- **Liikunnallinen toimintakulttuuri**
 - Edistetään ja tuetaan varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin liikunnallistamista.

Käytössä Pokaalin liikuntapalvelut (materiaalit, koulutus illat jne.), oppimisympäristöjen joustava ja monipuolinen käyttäminen sekä kasvattajien salliva asenne liikkumiseen (turvallisuuden rajoissa), pienryhmissä toiminta ja liikkuminen, piha- ja perinneleikit

- **Osaava ja ammattitaitoinen henkilökunta**
 - Panostetaan henkilöstön ammattitaidon kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

Koulutukset, säännölliset henkilöstön työillat ja kokoukset, tarvittaessa työnohjaus

- **Tuki lapsille ja perheille**
 - Tarjotaan lapsille ja vanhemmille tukea haastavissa elämäntilanteissa.

Vaka sosionomin palvelut, kasvattajien arkipäivän keskustelut ja kohtaamiset, erityisopettajan palvelut.

- Lasten peruspalvelut toteutetaan moniammatillisessa yhteistyössä.

Aktiivinen ja matalan kynnyksen yhteistyö eri toimijoiden kesken (mm. perhepuhelin-palvelu, lastensuojelun konsultaatiolinja)

- **Kasvun ja oppimisen tukeminen**
 - Varmistetaan lasten tasapuolinen mahdollisuus saada varhaista ja riittävää tukea kasvuun ja oppimiseen – sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä.

Erytisopettajan palvelut, arjen havainnointi, kunnan tuen tiimi, inklusiiviset periaatteet, yksilöllinen tuen tarve huomioidaan aina, pienryhmissä toimiminen edistää lasten ja aikuisten välistä vuorovaikusta ja havainnointia

Perusopetus ja toisen asteen opetus:

- **Terveellinen arki**
 - Edistetään ravitsemussuositusten mukaista ruokailua ja välipalatarjontaa.
 - Tuetaan terveellisten elintapojen (liikunta, ravitsemus, lepo, päihteettömyys) vahvistumista.
 - Huolehditaan kouluruokailun laadusta ja viihtyisyydestä.
- **Liikunnallinen toimintakulttuuri**
 - Edistetään ja tuetaan koulujen toimintakulttuurin liikunnallistamista.
- **Kasvun ja oppimisen tukeminen**
 - Varmistetaan lasten ja nuorten tasapuolinen mahdollisuus saada varhaista ja riittävää tukea kasvuun ja oppimiseen – sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä.
 - Varmistetaan riittävä tuntikehys ja ammattitaitoinen henkilökunta.
- **Osaava ja ammattitaitoinen henkilökunta**
 - Panostetaan henkilöstön ammattitaidon kehittämiseen ja ylläpitämiseen.
- **Tuki lapsille/nuorille ja perheille**
 - Tarjotaan lapsille ja nuorille ja vanhemmille tukea haastavissa elämäntilanteissa elämäntilanteissa yhdessä terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen kanssa.
 - Lasten peruspalvelut toteutetaan moniammatillisessa yhteistyössä
 - Taataan oikea-aikaiset ja saavutettavat oppilashuoltopalvelut Kunnat vastaavat opetuksen järjestämisestä, hyvinvointialueiden vastuulla on terveys- ja sosiaalipalvelujen järjestäminen. Emme oikein voi taata oppilashuoltopalveluja muutoin kuin yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Tavoitteet vapaa-aikapalveluiden edistämiseksi

- **Terveellinen arki**

Tuetaan terveellisten elintapojen vahvistumista (liikunta, ravitsemus, päihteettömyys).

Hyödynnetään Pakka-toimintamallin mukaisia toimintatapoja päihteiden käytön ehkäisyssä.

Heinäveden kunta on ollut aktiivisesti mukana EHEÄ – yhteisiä ratkaisuja vaikuttavaan ehkäisevään päihdetyöhön Pohjois-Karjalassa-hankkeessa (2024-2025), jonka tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia koko maakunnassa.

Yksi hankkeen keskeisistä tavoitteista oli kehittää päihde- ja pelikasvatusta niin, että se tukee oppilaiden terveyttä ja turvallisia valintoja jo esiopetuksesta lähtien aina toisen asteen opintoihin saakka. Kehittämistyön tuloksena syntyi Pohjois-Karjalan päihde- ja pelikasvatusopas, joka tarjoaa konkreettisia työkaluja ja yhtenäisiä käytäntöjä oppilaitosten ehkäisevään päihdetyöhön. Oppaan avulla kasvatusta ja opetushenkilöstö voi käsitellä päihteisiin ja pelaamiseen liittyviä teemoja entistä suunnitelmallisemmin ja vaikuttavammin.

- **Liikunnallinen toimintakulttuuri**

Tarjotaan eri ikäryhmille ja erityisryhmille soveltuvia liikuntamuotoja.

Liikuntavuoroja tarjotaan laajoille käyttäjäryhmille. Vakiovuorot markkinoidaan aina syksyisin koko kaudelle, ja vapaat ajat jäävät varattavaksi myöhemmin kautena. Osa vuoroista jää online varauksia varten sesonkikävijöille mm. Hiihto- ja syyslomille. Liikuntatoimi ohjaa 9 kuntosaliryhmää, ja yhtä erityisryhmää viikottain. Liikuntatarjontaa suunnitellaan yhdessä Soisalo-opiston kanssa. Siun soten kanssa suunnitellaan ryhmätoimintaa kuntoutusvaiheen jälkeiseen liikkumiseen.

- **Mielen hyvinvoinnin ylläpito**

Tuetaan seura- ja harrastustoimintaa lasten, nuorten ja aikuisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Edistetään kulttuuripalvelujen saatavuutta ja monipuolista tarjontaa eri kohderyhmille.

Vahvistetaan kirjaston roolia sivistyksen, lukutaidon ja yhteisöllisyyden edistäjänä.

Heinäveden nuoriso- ja liikuntatoimi jakaa vuosittain avustuksia lasten ja nuorten liikunta ja harrastetoimintaan. Liikuntatoimi jakaa 9000€ vuosittain, nuorisotoimen avustussumma on 3000€

- **Tuki lapsille ja nuorille ja perheille**

Kehitetään ja ylläpidetään etsivää nuorisotyötä.

Heinävedellä on 0,5 htv etsivän nuorisotyön toteuttamista varten. Vuonna 2025 etsivä nuorisotyö oli yhteydessä yhteensä 23 nuoreen ja yhteen 29- vuotiaaseen vanhempi ryhmään kuuluvaan. Yhteen yhteydenottoa odottavaan nuoreen ei saatu yhteyttä. Näistä 22 nuoresta asiakkuus alkoi 22 nuoren kanssa. 23 asiakasnuoresta 12 on miehiä ja 11 naisia. Jakauma kuinka nuoret ohjautuivat etsivä nuorisotyön asiakkuuteen: vanhempien tai nuoren suora yhteydenotto yhteensä 31,8%, muu taho ja virallinen toimiala 40,9%, terveydenhuolto 4,5% ja peruskoulu/oppilaitos 4,5%, työllisyyspalvelut 18,3%. Kuluneena vuonna asiakkuus päättyi yhden nuoren kanssa. Asiakkuuden päättymisen syynä oli nuoren ikä, täyttäessään 30 vuotta.

Vuoden 2025 aikana nuoria on ohjattu yhteensä 80 toimenpiteeseen. Eniten toimenpiteitä on ollut etsivän nuorisotyön asiakkuuteen liittyvissä toimenpiteissä, joista eniten käytetty toimenpide on etsivien tuki ja rinnalla kulkeminen (68,2 %). Menetelmällistä työskentelyä nuoren kanssa on tehty 36,4 %, työnhaun ohjausta ja neuvontaa 27,3%, tukea viranomaisasioiden hoitamiseen 9,1 %, ohjattu opiskelupaikan haussa 4,5%, palveluohjaaminen 9,1 % , ryhmämuotoinen toiminta 9,1% ja monialainen verkostoyhteistyö 13,6%. Nuorilla on useita toimenpiteitä/hlö.

Sosiaali- ja terveystoimen palveluihin liittyviä toimenpiteitä ovat olleet muut terveyteen liittyvät palvelut 9,1%, toimeentuloon liittyvät palvelut 9,1%. Työllistymistä tukeva toimintaa edistäviä toimenpiteitä ovat puolestaan olleet kuntouttavaa työtoimintaa ja muut työelämään liittyvät palvelut 13,6% osuudella. Muita toimenpiteitä on kirjattu 45,5% yksikön edestä.

Opintoihin liittyviä toimenpiteitä ovat olleet peruskoulun opinnot (4,5%), muut ammatilliset opinnot (9,1 %) Nuoriso- ja vapaa-ajan toimenpiteitä nuorisotoimen palvelut (22,7 %), liikunta- ja ulkoilutoiminta (9,1 %) sekä muu vapaa-ajan toiminta (4,5 %).

Edelliseen toimintakauteen verraten etsivän nuorisotyön asiakasmäärät ja kontaktit ovat nousseet reilusti. Matalankynnyksen toiminnan tärkeys on suuri.

Yleishallinto:

- **Toiminta- ja työkyvyn vahvistaminen**
 - Ylläpidetään ja kehitetään työkykykoordinaattorin toimintaa

Kunnan työkykykoordinaattori on käytettävissä, kun tarvitsen tukea

- työ- ja toimintakyvyn selvittelyssä
- kuntoutus- ja eläkemahdollisuuksien selvittämisessä
- kuntoutus-, sairauspäiväraha- tai työkyvyttömyyseläkehakemusten täyttämässä. Työkykykoordinaattorin palvelu on vapaaehtoista ja maksutonta. Tärkeintä on, että olet itse motivoitunut tilanteen selvittelyyn ja jatkosuunnitelmien tekemiseen.

Työkykykoordinaattori tekee verkostoyhteistyötä asiakkaan asian edistämiseksi mm työllisyyspalvelujen, Kelan ja hyvinvointialueen ammattilaisten kanssa.

Kunnan työkykykoordinaattori on kuntalaisten tukena, silloin kun työkyvyn selvittelyyn ei ole käytettävissä työnantajan työterveyshuollon palveluja. Työkykykoordinaattorin tarjoamaa tukea tuodaan aktiivisesti esille verkostoissa, jotta ohjauksia työkykykoordinaatioon osataan tehdä ja tarjota palvelua sitä tarvitseville asiakkaille. Heinäveden työkykykoordinaattori osallistuu yhteiseen maakunnalliseen kuntien työkykykoordinaattoritoiminnan kehittämiseen. Tämä vahvistaa yhteistyötä verkostoissa aiempaa laajemmalla tasolla.

- **Terveellinen arki**
 - Tuetaan terveellisten elintapojen vahvistumista (liikunta, ravitsemus, päihteettömyys). Terveellisiä elintapoja edistetään integroimalla ne osaksi arkea, kuten koulujen ja urheiluseurojen toimintaan, sekä tarjoamalla tietoa ja tukea elintapamuutoksiin.

Tekninen toimi:

- **Terveellinen arki**

Tiedotetaan tilojen päihteettömyydestä

Tekninen toimiala edistää kuntalaisten terveellistä arkea huolehtimalla siitä, että elinympäristö on turvallinen, terveellinen ja arkiaktiivisuutta tukeva. Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteet ja väylien turvallisuus ylläpidetään vähintään nykyisellä tasolla ja pyritään parantamaan niitä pitkäjänteisellä suunnittelulla ja korjauksilla.

Talvikunnossapidon laatuun kiinnitetään erityistä huomiota ympärivuotisen liikkumisen turvaamiseksi. Tekninen toimi tekee tiivistä yhteistyötä kunnan muiden hallinnonalojen sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa lähiliikuntapaikkojen, ulkokuntoiluvälineiden ja valaistujen ulkoilureittien kehittämisessä sekä matalan kynnyksen liikkumismahdollisuuksien turvaamisessa.

Seurantaindikaattorit:

- Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15–64-vuotiaista
- Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu
- Ylipainon (ml. lihavuuden) yleisyys (%) 2–16-vuotiailla
- Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9.luokan oppilaista
- Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. ja 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky
- Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista
- Kokenut vahvaa positiivista mielenferveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- Alkoholikuolemat, menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25–80 vuotta / 100 000 vastaavan ikäistä

3.2 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja yhteisöllisyyden painopisteen lähtökohtana on asukkaiden merkityksellisyyden kokemuksen sekä alueen pitovoiman edistäminen. Tavoitteena on ehkäistä ja vähentää asukkaiden yksinäisyyden kokemusta sekä tukea heidän vaikutusmahdollisuuksiaan. Osallisuuden edistämässä järjestötoimijoiden merkitys on keskeistä. Järjestöt tarjoavat osallistumisen, mielekkään toiminnan ja vaikuttamisenpaikkoja, vertaistukea sekä mahdollisuuksia osallistua yhteisöjen toimintaan. Suunniteltaessa hyte-palveluita käyttäjien osallistaminen sekä monialaisten yhteistyörakenteiden kehittäminen palveluiden toteutuksessa on tärkeää.

Yhteisöt ja yhteisöllisyys mahdollistavat

- kuulumisen itselleen merkitykselliseen yhteisöön
- kiinnittymisen yhteiskuntaan
- yksinäisyyden vähenemisen

Vähimmäistietosisällön mukaiset indikaattorit – osio hyvinvoinnin tila

HVA:n ja kuntien yhteiset indikaattorit:

- Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista
- Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Heinäveden toimialakohtaiset toimenpiteet hyvinvointisuunnitelmakaudelle:

Sivistystoimi:

Varhaiskasvatus:

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset toimintasuunnitelmat lasten osallisuus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus huomioiden:

vasu-keskustelut, lasten ja vanhempien mielipiteiden huomiointi, vanhempainillat, päiväkotien perhetapahtumat ja juhlat

- Avoin ja aktiivinen tiedottaminen

Päivittäisten kuulumisten vaihto, viikko/kuukausi/jaksokirjeet ryhmistä sekä mahdollisuuksien mukaan kuvat lapsesta, kuntatason tiedotus sähköisestä järjestelmästä, kyselyt

Perusopetus ja toisen asteen opetus:

- Perhekeskustoiminnan kehittäminen:
 - Edistää ja seurata lapsen ja perheen terveyttä ja hyvinvointia
 - Tukea vanhemmuudessa ja parisuhteessa
 - Tarjota varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta
 - Auttaa sovinnolliseen eroon ja vanhemmuuden jatkumiseen
 - Ottaa huomioon perheiden monimuotoisuus
 - Ehkäistä lähisuhdeväkivaltaa
 - Tarjota kohtaamispaikkoja, jotka mahdollistavat vertaistuen ja vahvistavat yhteisöllisyyttä
- Avoin ja aktiivinen tiedottaminen

Vapaa-aikapalvelut

- Elinvoimainen ja monipuolinen järjestökenttä mahdollistetaan toimintaan soveltuvilla tiloilla, riittävillä toimintaresursseilla sekä sujuvalla kunnan, ja järjestöjen toimijoiden välisellä yhteistyöllä.
- Avoin ja aktiivinen tiedottaminen
- Digitalisoituvassa yhteiskunnassa selviytymisen tukeminen

Liikuntajärjestöjen kanssa pidetään vuosittain kaksi yhteistapaamista. Tapaamisissa keskustellaan tarpeista, toiveista ja toteutuneista toiminnoista sekä kehitetään liikuntatoimen ja järjestöjen välistä yhteistyötä. vapaa-aikatoimi vierailee kutsuttaessa eri järjestöjen kokouksissa, ja tiedottaa toiminnoistaan ja /tai alueen eri tapahtumista eri sidosryhmien vastuuhenkilöitä sähköpostitse, kunnan nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa.

Yleishallinto:

- Turvataan yritysten toimintaedellytykset ja tuetaan elinkeinoelämän kehittymistä. Business Joensuun elinkeinopalveluja on tuettu hanketoiminnan avulla. Heinistapaus – hankkeen avulla kehitettiin yhdistysten ja yritysten yhteistyötä toteuttamalla myynti- ja muiden tapahtumia. Lisäksi on tarjottu yhdessä Joensuun seudun Leader ry:n kanssa yhdistyksille ja yrityksille hanketoimintaan liittyvää neuvontaa ja tukea hankkeiden ideointiin.
- Varmistetaan kunnan toiminnan ja päätöksenteon avoimuus.
- Kehitetään kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia vastaamaan nopeasti muuttuvan toimintaympäristön tarpeita.
- Toteutetaan avointa ja aktiivista viestintää sekä tiedottamista. Kuntalaisille luotu avoin Whatsapp – ryhmä yhteiseen tapahtumasuunnitteluun ja tiedottamiseen tueksi. Heinispro- sivusto ja sen tarjoamat mahdollisuudet vuorovaikutteiseen viestintään tukevat osallistumista, samoin yhteiset tapaamiset, joissa on keskusteltu kehittämisen tarpeista kylätasolla. Yrityksille on järjestetty digineuvontaa ja tukea markkinoinnin kehittämiseen. Strategiaan on kirjattu tärkeänä toimenpiteenä jatkaa ja tehostaa digineuvontaa niin, että osallistuminen kuntalaisille on mahdollista digitaaloista riippumatta.
- Edistetään kotoutujien osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Kotouttamistyössä verkostoituminen kolmannen sektorin kanssa yhteistyöllä luodaan osallisuutta maahanmuuttajien kanssa yhteiskuntaan ja kunnan toimintaan. Kotouttamistyön tarkoituksena saada maahanmuuttajat lähemmäs kuntalaisia ja toimintoja / tapahtumia. Tuetaan ja vahvistetaan integroitumista yhteiskuntaan moniammatillisen toiminnan kautta.

Tekninen toimi:

Toteutetaan avointa ja aktiivista viestintää sekä tiedottamista

Tekninen toimiala vahvistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä mahdollistamalla asukkaiden osallistumisen elinympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Kaavahankkeissa ja katusuunnitelmissa hyödynnetään kuntalaisia osallistavia työmenetelmiä, verkkokyselyitä ja palautekanavia, joiden avulla kuntalaiset voivat vaikuttaa alueensa kehittämiseen ja ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista.

Tekninen toimi tekee yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden ja yhdistysten kanssa ja kehittää aktiivisesti toimintaansa tällä osa-alueella. Kunnan tilojen ja yleisten alueiden maksuttomuus paikallisille järjestöille lisää yhteisöllisyyttä ja tarjoaa matalan kynnyksen paikkoja harrastustoiminnalle ja kohtaamisille

3.3. Turvallinen arki- ja ympäristö

Turvallinen arki- ja ympäristö – painopisteen lähtökohtana on, että maakunta on kaikille ja kaikenikäisillä hyvä ja turvallinen paikka asua ja elää. Turvallisuuden edistämistä toteutetaan asumisen, ympäristön, pelastus-, liikunta-, kulttuuri- ja muiden palvelujen sekä liikenneyhteyksien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Palvelut, toiminnot ja ympäristö ovat saavutettavissa sekä esteettömiä ja ne suunnitellaan kaikkien osallisuus huomioiden. Asukkaiden kokemaa turvallisuudentunnetta edistetään konkreettisilla toimenpiteillä erilaisissa toimintaympäristöissä kuten varhaiskasvatuksessa, kouluissa, työpaikoilla, vapaa-ajalla, asumispalveluissa ja kotona. Asukkaille turvataan edellytykset vähimmäistason turvaavaan toimeentuloon ja huolenpitoon kaikissa elämäntilanteissa. Työelämän ulkopuolella olevia henkilöiden paluuta ja siirtymistä työelämään tuetaan koulutus-, kuntoutus- ja työllisyyspalveluiden avulla

Jokaisella on oikeus:

- turvalliseen elämään ja ympäristöön
- hyvään elämänlaatuun
- turvattuun toimeentuloon

Vähimmäistietosisällön mukaiset indikaattorit – osio hyvinvoinnin tila

Kuntien indikaattorit:

- Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista
- Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta
- Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1000 asukasta

HVA:n ja kuntien yhteiset indikaattorit:

- Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä
- Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista
- Liikennevahingoissa vammautuneet ja kuolleet henkilöt, lkm.
- Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Heinäveden toimialakohtaiset toimenpiteet hyvinvointisuunnitelmakaudelle:

Sivistystoimi:

Varhaiskasvatus:

- Kiusaamisen vastainen toiminta yksiköissä

puuttumisen tilanteisiin ja tilanteiden selvittely kasvattajan tuella, verso-sovittelu käytössä tarvittaessa, varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma, pienryhmissä toimiminen edistää kasvattajan läsnäoloa ja kohtaamista

Perusopetus ja toisen asteen opetus:

- Kiusaamisen vastainen toiminta yksiköissä
- Kannustetaan välituntiliikkumisen, liikunnalliseen elämäntapaan ja harrastus- ja kerhotoimintaan.

Vapaa-aikapalvelut

- Liikunta-alueista, retki- ja luontokohteista huolehtiminen
- Laadukkaat kulttuuri- ja kirjastopalvelut
- Medialukutaidon ja digiturvallisuustaitojen kehittäminen
- Kiusaamisen ehkäiseminen kaikissa elinympäristöissä

Liikuntatoimi ylläpitää ja huoltaa omaehtoisen liikkumisen liikuntapaikkoja. Liikuntaolosuhteita ja niiden tarpeita kartoitetaan eri kyselyin.

Medialukutaitoja ja digiturvallisuutta toteutetaan yhteistyössä kirjaston kanssa vuosittain eri teemoilla toteutettavilla mediakasvatuspäivinä.

Nuorisotiloille valmistuu kevään 2026 aikana yhdenvertaisuussuunnitelma, jossa määritellään mm. kiusaamisen ehkäisyn ja tasa-arvoisen toiminnan kriteerit.

Yleishallinto:

- joukkoliikenteen turvaaminen, saavutettavuus

Tekninen toimi:

- Lasten, aikuisten ja ikääntyneiden liikkumisen turvallisuuden turvaaminen, turvalliset asiointi-, työ- ja koulumatkat
- Esteettömät ja turvalliset tilat
- Nopeusrajoitukset
- Lähiympäristön turvallisuus

Tekninen toimiala varmistaa arjen turvallisuuden kehittämällä liikenneturvallisuutta, rakennusten fyysistä turvallisuutta ja infrastruktuurin toimintavarmuutta.

Liikenneturvallisuutta parannetaan erityisesti koulujen ja päiväkotien läheisyydessä toteuttamalla turvallisia koulureittejä, lisäämällä tarvittaessa hidasteita ja tehostamalla suojatievalaistusta. Ajonopeudet pyritään rajoittamaan kunnan katuverkolla ja asuntoalueilla nopeusrajoituksin ja teknisin keinoin 30 km/h.

Talvikunnossapitoa kehitetään aktiivisella kunnossapitourakoiden seurannalla ja yhteistyöpalavereilla, mikä vähentää liukastumis- ja kaatumistapaturmia ja lisää liikkumismahdollisuuksia. Lisäksi tarjotaan hiekoitusmateriaalia kuntalaisille veloitusetta omien piha- ja kulkuväylien liukkaudentorjuntaan.

Rakennusten paloturvallisuus ja poistumisjärjestelyt varmistetaan säännöllisillä tarkastuksilla ja ajantasaisilla pelastussuunnitelmilla sekä poistumisharjoituksilla.

Mittarit hyvinvointitavoitteille

1. Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat

- **Työllisyys ja työkyky:** vaikeasti työllistyvien osuus (% 15–64-vuotiaista), työkyvyttömyysindeksi.
- **Fyysinen terveys:** ylipaino % 2–16-vuotiaista, MOVEI-mittaukset 5. ja 8. luokkalaisilla.

- **Ravitsemus:** % 8.–9. luokan oppilaista, jotka eivät syö koululounasta päivittäin.
- **Päihteet ja rahapelit:** huolta herättävä käyttö % nuorista.
- **Mielenterveys:** % oppilaista, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi/huonoksi, % kokeneet vahvaa positiivista mielenterveyttä, % joilla kohtalainen/vaikea ahdistuneisuus.
- **Alkoholi:** menetetyt elinvuodet (PYLL) ikäryhmässä 25–80 v.

2. Osallisuus ja yhteisöllisyys

- **Elämään tyytyväisyys:** % oppilaista (alakoulu ja yläkoulu), jotka kokevat olevansa tyytyväisiä elämäänsä.
- **Osallisuus:** % nuorista, joilla erittäin heikko osallisuuden kokemus.
- **Yhteisöllisyys:** yksinäisyyttä kokevien osuus nuorista ja ikäihmisistä.
- **Osallistuminen:** harrastustoimintaan ja järjestötoimintaan osallistuvien määrä.

3. Turvallinen arki ja ympäristö

- **Kouluturvallisuus:** % oppilaista, jotka kokevat kiusaamista viikoittain.
- **Rikostilastot:** poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta, omaisuusrikokset / 1 000 asukasta.
- **Väkivalta:** % lapsista ja nuorista, jotka kertovat kokeneensa fyysistä väkivaltaa vanhemmilta/huoltajilta.
- **Tapaturmat:** sairaalahoitajaksot vammojen, myrkytysten, kaatumisten tai putoamisten vuoksi (erityisesti yli 65-vuotiailla).
- **Liikenneturvallisuus:** liikennevahingoissa vammautuneet ja kuolleet (lukumäärä).
- **Työllisyys ja koulutus:** syrjäytymisriskissä olevien 18–24-vuotiaiden osuus (%).

Indikaattorien osoittama hyvinvointi

Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki, 1000 euroa

Väestö 31.12.

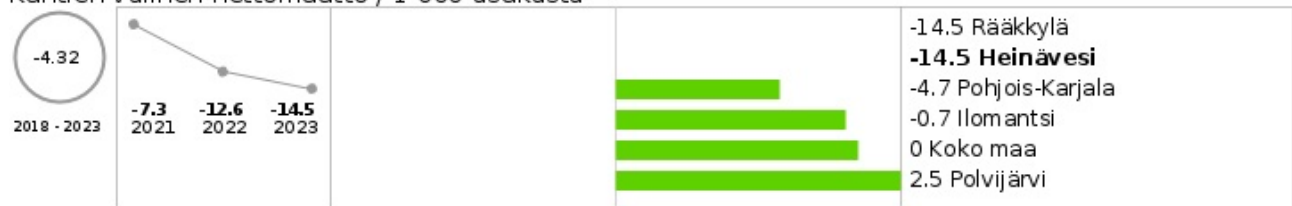
Huoltosuhte, demografinen

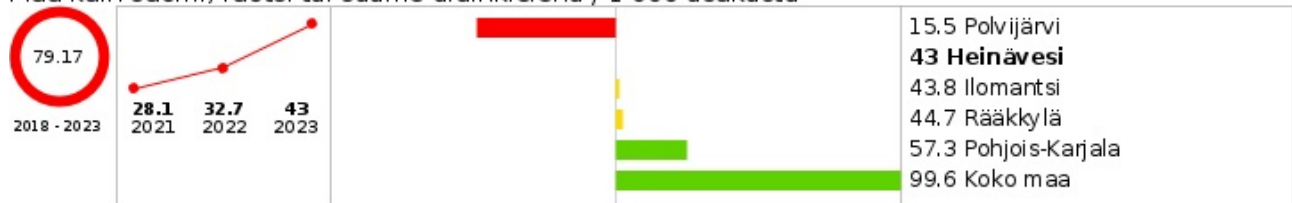
Väestöennuste 2030

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

Lapsiperheet, % perheistä

2018 - 2023

17.3 Rääkkylä
20.7 Ilomantsi
23.6 Heinävesi
28.8 Polvijärvi
32.4 Pohjois-Karjala
37.5 Koko maa

Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä

2018 - 2023

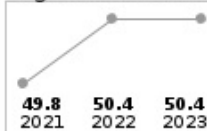

19.1 Rääkkylä
22.4 Polvijärvi
23.9 Koko maa
24.7 Pohjois-Karjala
24.9 Ilomantsi
27.1 Heinävesi

Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

2018 - 2023

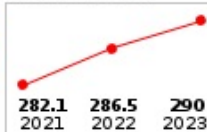

45.5 Polvijärvi
46.7 Koko maa
48.5 Rääkkylä
49.2 Pohjois-Karjala
50.4 Heinävesi
50.6 Ilomantsi

Koulutustasomittain

2018 - 2023

274.2 Ilomantsi
286.5 Rääkkylä
290 Heinävesi
296.4 Polvijärvi
364.3 Pohjois-Karjala
396.2 Koko maa

0 - 6-vuotiaat, % väestöstä

2018 - 2023

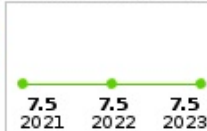

1.9 Rääkkylä
2.5 Heinävesi
2.8 Ilomantsi
5 Pohjois-Karjala
5.1 Polvijärvi
6 Koko maa

7 - 15-vuotiaat, % väestöstä

2018 - 2023

5.8 Rääkkylä
6 Ilomantsi
7.5 Heinävesi
8.9 Polvijärvi
9 Pohjois-Karjala
9.9 Koko maa

16 - 24-vuotiaat, % väestöstä

2018 - 2023

3.4 Rääkkylä
3.7 Ilomantsi
4.7 Heinävesi
4.9 Polvijärvi
10 Koko maa
10 Pohjois-Karjala

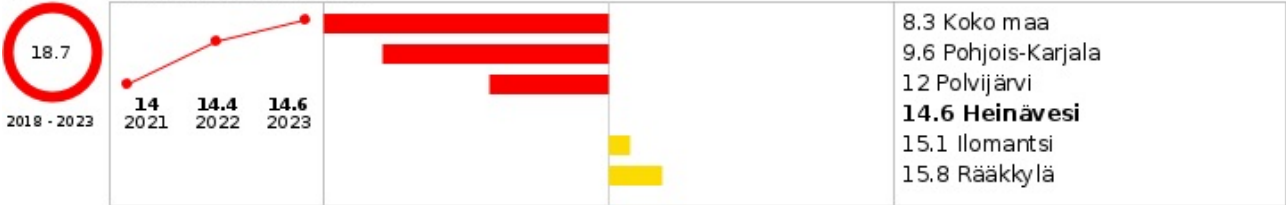
25 - 64-vuotiaat, % väestöstä

65 - 74-vuotiaat, % väestöstä

75 - 84-vuotiaat, % väestöstä

85 vuotta täyttäneet, % väestöstä

Ulkomaan kansalaiset, % väestöstä

15 - 64-vuotiaat, % väestöstä

Työlliset, % väestöstä

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Lasten pienituloisuusaste

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Työttömät, % työvoimasta

Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

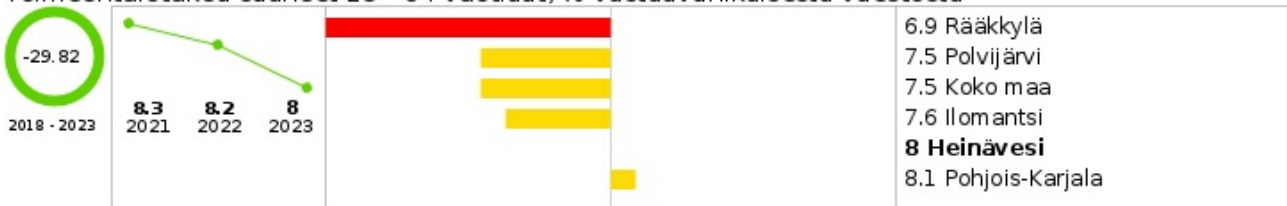
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

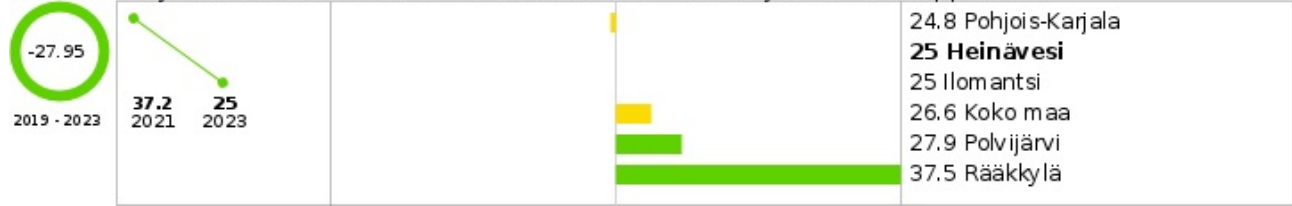
Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

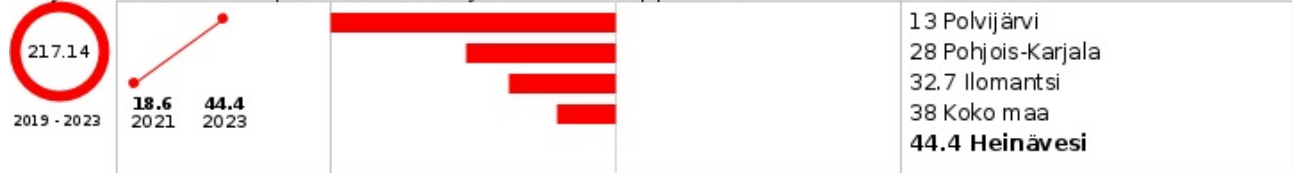
Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

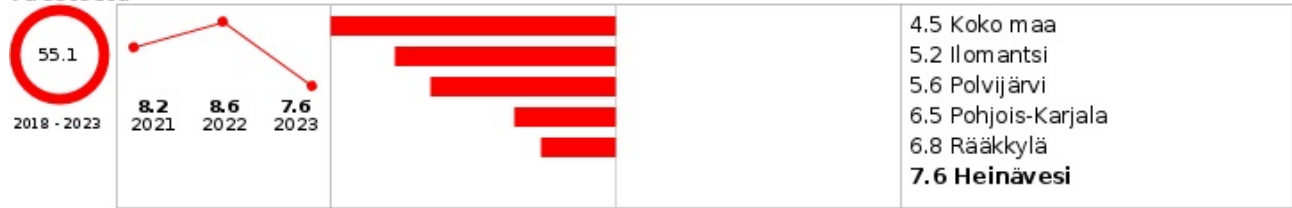
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 0 - 15-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

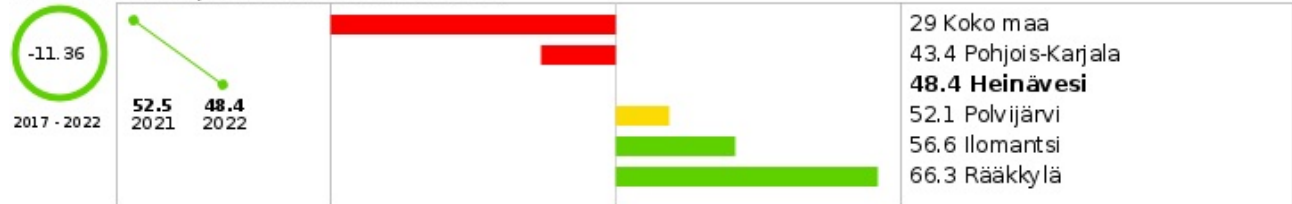
TALOUS JA ELINVOIMA

Tulot

Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

Valtionosuudet, % nettokustannuksista

Verotulot, euroa / asukas

Vuosikate, euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Vuosikate, % poistoista

Lainakanta, euroa / asukas

Menot

Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki, 1000 euroa

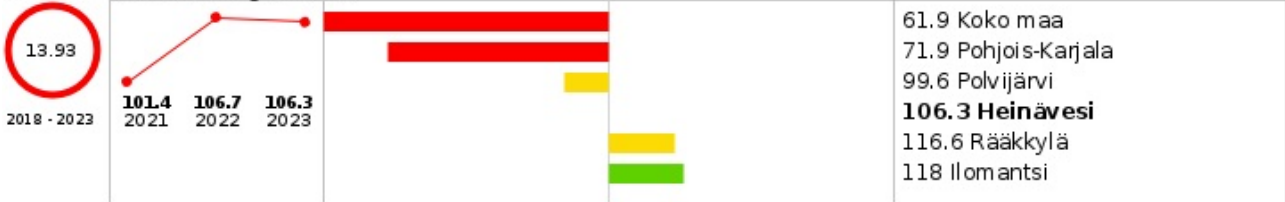
Elinvoima

Väestö

Väestö 31.12.

Huoltosuhte, demografinen

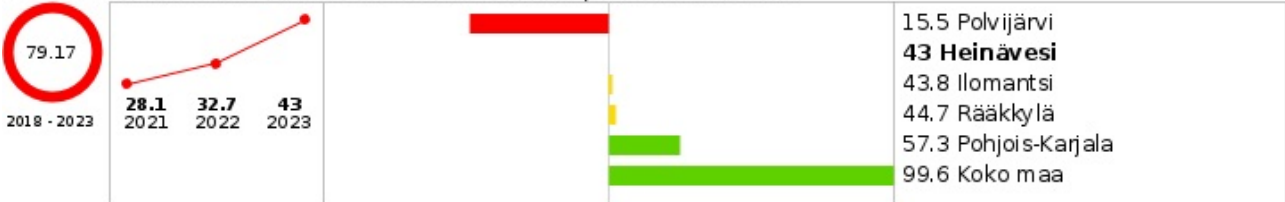
Väestöennuste 2030

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

Lapsiperheet, % perheistä

Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä

Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

Koulutustasomittain

Ulkomaan kansalaiset, % väestöstä

Elinvoima

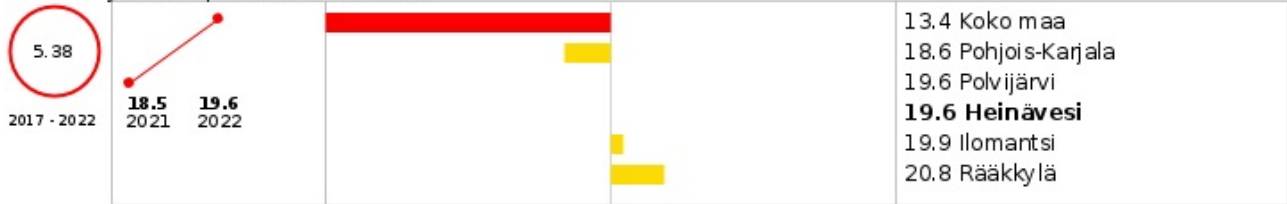
Työlliset, % väestöstä

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Lasten pienituloisuusaste

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Työttömät, % työvoimasta

Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet yksinasuvat miehet, % toimeentulotukea saaneista kotitalouksista

Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

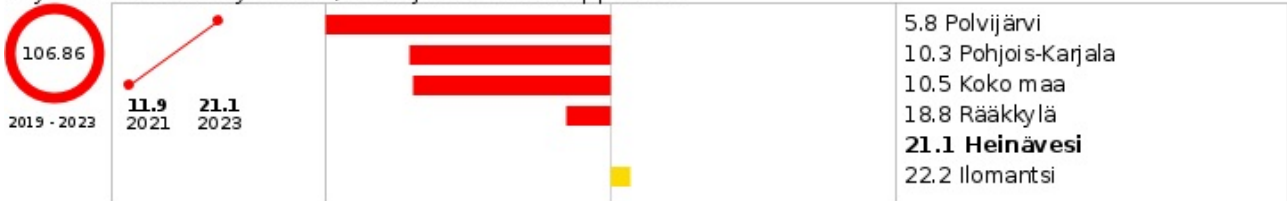

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

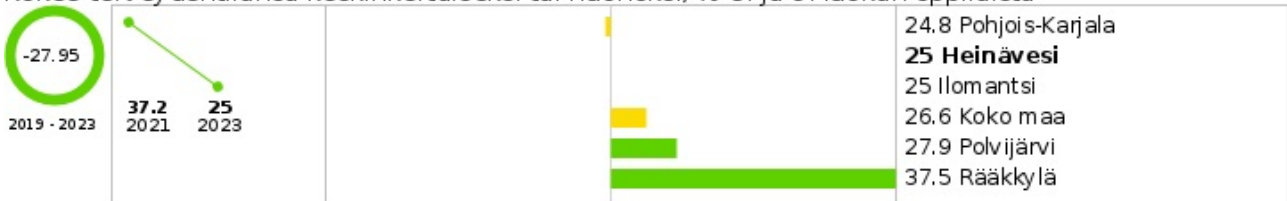
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

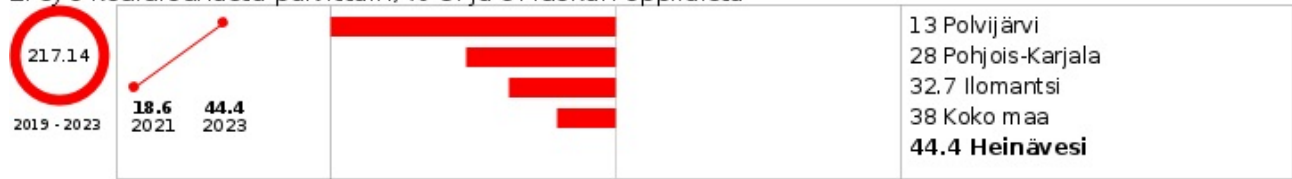
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

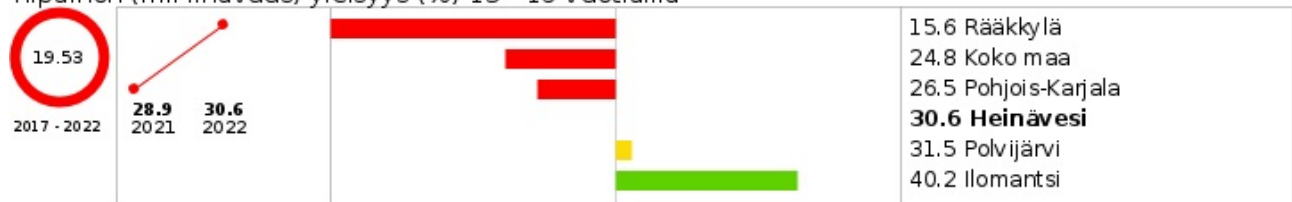
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 0 - 15-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla

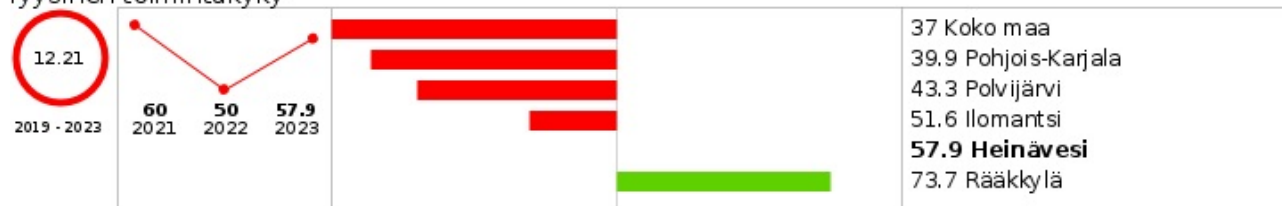
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13 - 16-vuotiailla

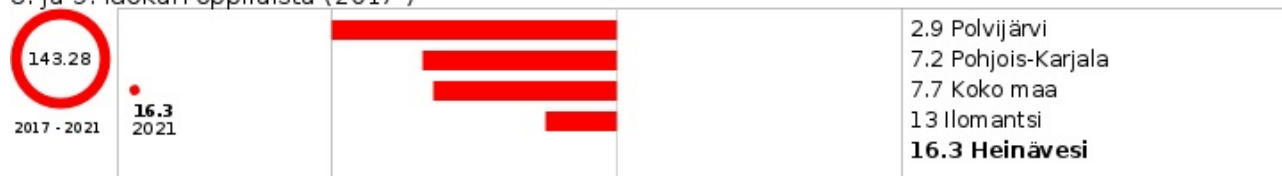
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

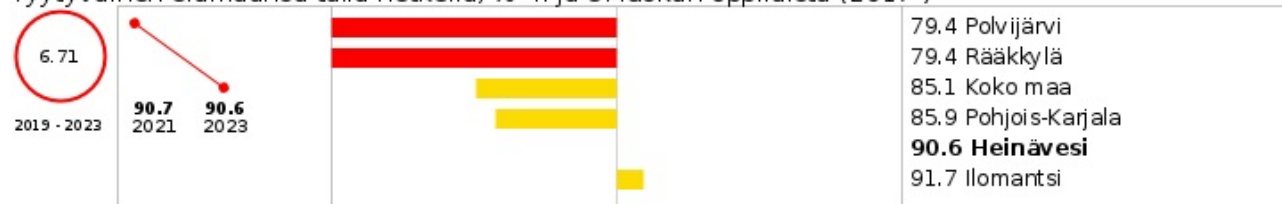
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

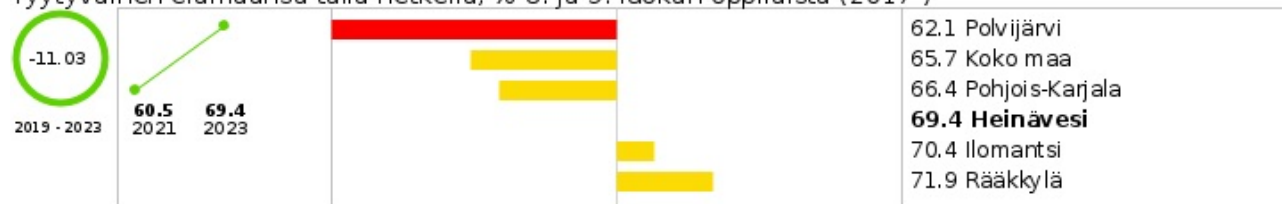
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

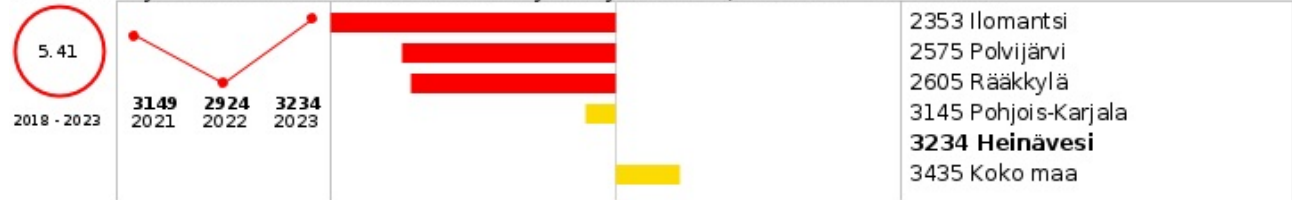
Kunnan palvelut

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (TEA) perusopetuksessa, pistemäärä

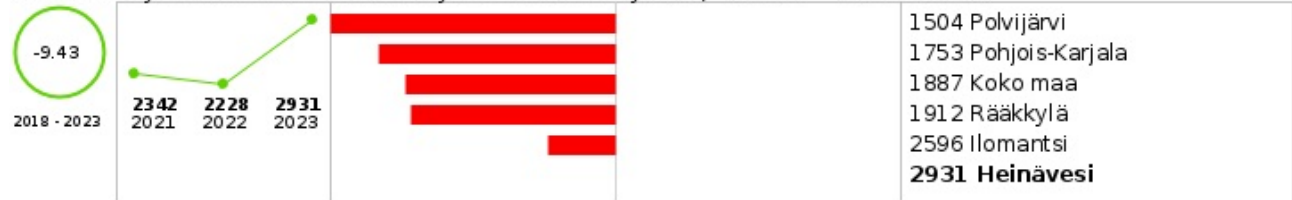

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiasta

Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta

NUORET JA NUORET AIKUISET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 16 - 24-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

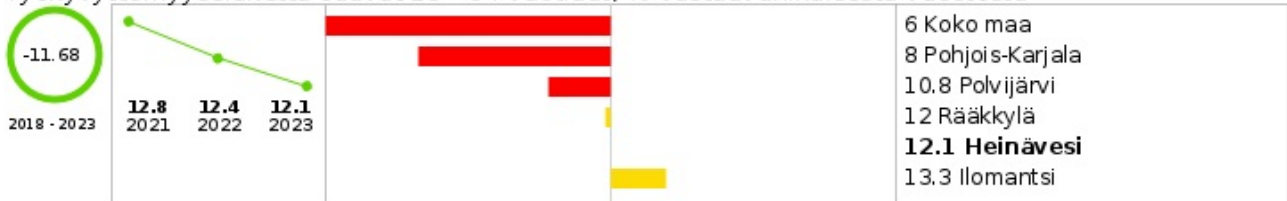
TYÖIKÄISET

Hyvinvointi

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

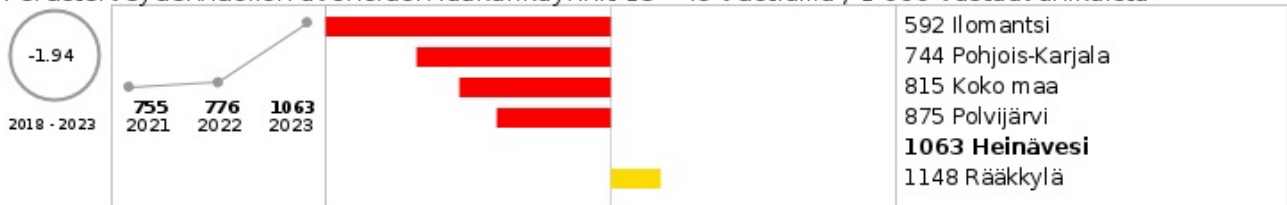
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

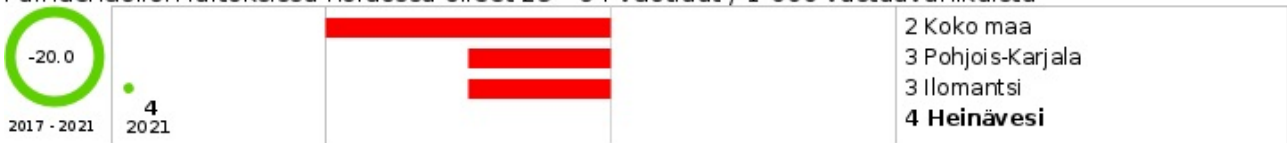
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

IKÄIHMISET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Erytyiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

Dementia perusterveydenhuollon lääkärin avosairaanhoidon vastaanoton käyntisyynä, % kirjatuista käyntisyistä

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

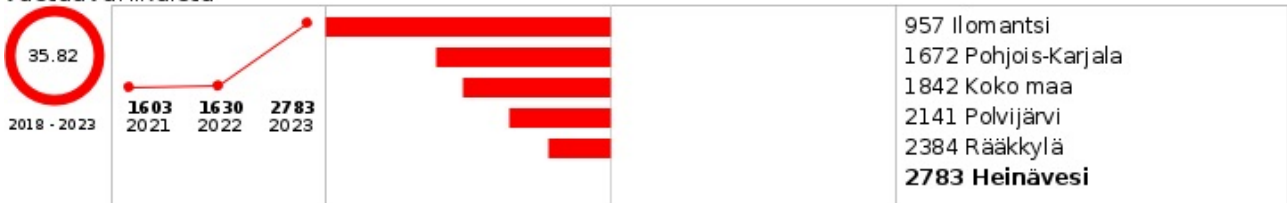
Ikäntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevat 75 vuotta täyttäneet 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä

KAIKKI IKÄRYHMÄT

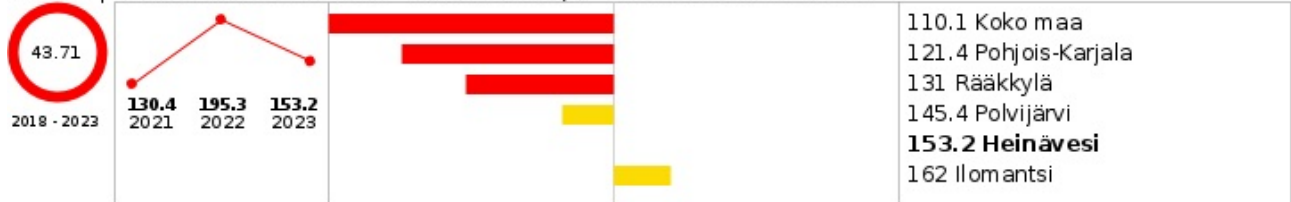
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Aänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

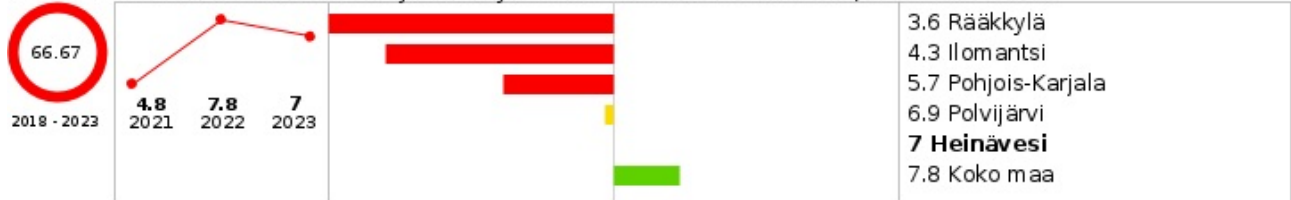

Sairauspäivärahaa saaneet 16 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenneriikkomukset / 1 000 asukasta

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

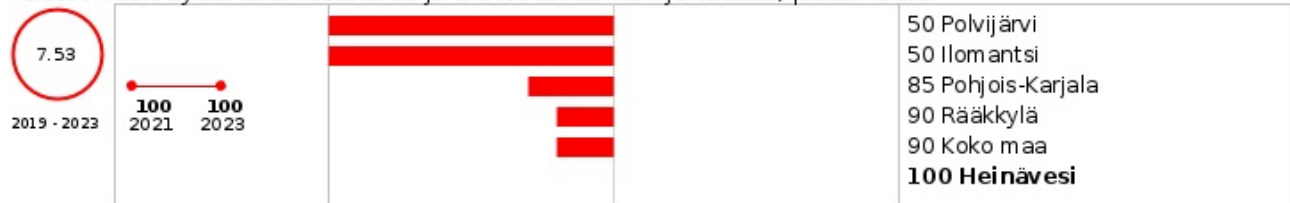
Yksityislääkärikäynneistä korvausta saaneet, % väestöstä

Hammaslääkäripalveluja yksityissektorilla käyttäneet (korvauksia saaneet hlöt), % väestöstä

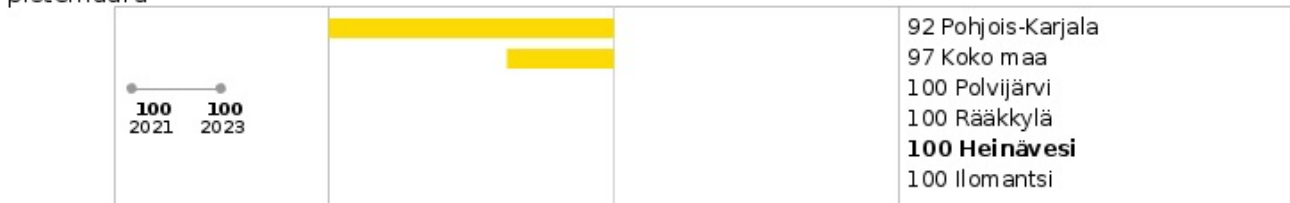
Väestön terveydentilan seuranta ja arviointi kunnan johdossa, pistemäärä

Terveydenedistämistäksivisuus (TEA) kunnan strategisessa johtamisessa, pistemäärä

Hyvinvointi- ja terveyseroja kaventavat tavoitteet kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa, pistemäärä

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1 000 asukasta

Toimeentulotuki, euroa / asukas

Erikoissairaanhoidon nettokustannukset, euroa / asukas

Keuhkosairausindeksi, ikävakioitu

Muistisairausindeksi, ikävakioitu

Vapaa-aika

Terveystiedon edistäminen (TEA) liikunnan edistämiseksi, pistemäärä

WOMOS